

КРИВОРІЗЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ДВНЗ «КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
МУЗЕЙ ІСТОРІЇ КРИВОРІЗЬКОГО ПЕДІНСТИТУТУ

КРИВОРІЖЖЯ: ПОГЛЯД У МИНУЛЕ...

Т О М 1

Кривий Ріг – 2015

Тарасов А.В.,
кандидат історичних наук, доцент,
декан історичного факультету,
Криворізький педагогічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

«ОДЕССКАЯ ГАЗЕТА» ПРО КРИВОРІЖЖЯ КІНЦЯ ХІХ СТ.

Одним з важливих джерел з історії Криворіжжя ХІХ - початку ХХ ст. є періодика. Бурхливий розвиток регіону спричинив посилену увагу газет як в межах губернії, так і поза нею. Значна частина цього історичного матеріалу не залучена до наукового обігу. Однією з таких газет є “Одесская газета” (м. Одеса).

Автором було проаналізовано номери газети кінця ХІХ ст. Серед решти матеріалу достатньо уваги приділяється й Криворіжжю. Так, кореспонденти “Одесской газеты” вказували на Криворіжжя як на “нову Каліфорнію” - регіону, де можна було здобути швидкі статки. Цьому фактові присвячено чималу кількість дописів. Так, в номері від 25 серпня 1897 р. подано інформацію про приклад збагачення двох селян: “...недавно, наприклад, двоє з місцевих селян Ф. і Х., за участі місцевого лісопромисловця, придбавши ділянку земля в декілька десятків сажень за порівняно невелику суму ... переконавшись в цінності ділянки за широкими пластами руди, змогли оцінити його, ні більше, ні менше, як в 100 000 р., таку суму, як стверджують ці щасливі деякі рудопромисловці пропонують. Такі випадки тут не дивина”[2].

Подібні випадки були непоодинокими. 8 жовтня 1897 р. в газеті описано аналогічний випадок швидкого збагачення “катеринославського міщанина”, який “...приїхав сюди в пошуках щастя з невеликим капіталом, ризикнув витратити його на оренду дев'яти селянських садиб. Заплатив декілька сотень руб. за право розвідок, Т., не довго думаючи, приступив до пошуків “червоннаго” пласта, який за його переконанням, зобов'язаний був перетинати згадані садиби. Пошуки невдовзі мали успіх ... виявилось під 115 сажнями пласти руди в 40 000 000 пуд., що в переводі на грошові знаки може значити близько мільйона прибутку”[3].

Ще одним важливим сюжетом “Одесской газеты” про місто цього періоду стало питання про облаштування міста: житло, заклади дозвілля, дороги, мости, магазини тощо. Автор однієї зі статей на контрасті порівнює багатство регіону та необлаштованість містечка. В газеті за 8 лютого 1897 р. вказується на відсутність мостової та вуличного освітлення. Дозволимо собі розлогу цитату з цього приводу: “Кривий Ріг. Небагато на Русі святій місцевостей, які являли б таке поєднання необлаштованості з такою масою природних

багатств як Кривий Ріг. Сам вокзал цілком гармонізує з необлаштованістю містечка. Не можна також сказати, що переїзд звідси в містечко, що розташоване в 3-х верстах, міг би надати особливу насолоду. Правда, вигляд розташованого в стороні чавуно-плавильного заводу часом може відволікти увагу тих хто приїжджає від незручностей переїзду. Вночі промені електричного світла, що освітлюють прилеглі будівлі, надають місцевості красивий чарівний вигляд, але завдяки деяким нерівностям, доволі чутливим, чарівність краси місцерозташування втрачається подекуди абсолютно, особливо в нічний час, коли місяць відмовляє в дармовому освітленні. Одна з цих принад — непролазна багнюка, район якої співпадає з межами містечка, а тривалість - ледве не з 4-ма порами року... ”[1].

Аналогічні повідомлення простежуються і в інших номерах газети. Однією з проблем міста, яка підіймалась на шпальтах “Одесской газеты” була переправа через річку Інгулець. Так, 20 травня 1898 р. вказувалось на недоліках мостів через річку: “З настанням весни, при першому сходженні снігу, наше містечко нагадує острів, відірваний від світу. Думати в такий час про поїздку в найближчі околиці — думка дуже смілива і не кожен ризикне здійснити таку мандрівку. Взяти хоча б наш міст, що з'єднує містечко з Гданцівкою, перекинутий через Інгулець ... при найменшому припливі води, це “диво” подібно невидимці зникає з очей проїжджаючого”[5].

Цікавим є також фіксація проблем, які виникали у містечка у зв'язку з суттєвим збільшенням населення. Це стосується цін на продукти, що суттєво зросли, нестачі житла. Так, “Одесская газета” повідомляє, що “...в наслідок напливу робочих на земляні роботи, що проводяться рудопромисловцями і, головним чином, Брянським товариством на орендованій ним ділянці, ціни на продукти значно підвищились. Нестача в квартирах відчувається також немала, завдяки масі приїжджих, що хлинули сюди з різних місць в переддень заробітків та будь-яких справ”[7].

Разом з тим, на сторінках газети можна простежити і культурне життя міста. Так, в травні 1898 р. в Кривому Розі побував “...відомий скрипач-віртуоз негр Дон-Хозе Росаріо Бривдис, що мав великий успіх”[7]. В цьому ж році в приміщенні колишніх казарм було відкрито чайну-читальню для народу[6]. Серед решти завдань, одне з головних що відводилось чайні-читальні у Кривому Розі, була боротьба з пияцтвом.

На кінець XIX ст. в матеріалах періодики фіксується значне зростання торговельної мережі. В грудні 1897 р. “Одесская газета” повідомляла: “Святковий сезон в розпалі, торгують хвацько магазини, в яких тепер нестачі не відчувається. За останні декілька місяців ріст містечка особливо відчувається у великій кількості лавок які відкриваються та шукачів щастя що прибувають сюди... ”[4].

Отже, матеріали “Одесской газеты” дозволяють простежити процеси урбанізації на Криворіжжі, визначити нагальні на той час проблеми що стояли перед містечком. Аналіз повідомлень газети ілюструє бурхливий ріст містечка Кривого Рогу наприкінці XIX ст., що супроводжувався типовими вадами цього процесу (нестача житла, зростання цін на продукти, відсутність належного облаштування тощо).

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Одесская газета. - 1897. - № 39. - С. 3-4.
2. Одесская газета. - 1897. - № 223. - С. 4.
3. Одесская газета. - 1897. - № 263. - С. 3.
4. Одесская газета. - 1897. - № 340. - С. 4.
5. Одесская газета. - 1898. - № 75. - С. 3.
6. Одесская газета. - 1898. - № 88. - С. 3-4.
7. Одесская газета. - 1898. - № 119. - С. 4.

Лисенко В. С.
магістрант історичного факультету
Криворізького педагогічного інституту
ДВНЗ «Криворізького національного університету»
Науковий керівник: **Шайкан В. О.,**
доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри історії України
Криворізького педагогічного інституту
ДВНЗ «Криворізького національного університету»

УЧАСТЬ РОБІТНИКІВ КРИВОГО РОГУ В ПЕРШІЙ РОСІЙСЬКІЙ РЕВОЛЮЦІЇ 1905-1907 РОКІВ

На сьогодні дослідження проблема участі робітників Кривбасу в подіях першої Російської революції є актуальною з ряду причин, по-перше, це зумовлено об'єктивним переглядом та переосмисленням тих подій з точки зору незааганжованості, що існувала в радянській історіографії даної проблеми, по-друге, це пояснюється специфікою та особливостями Криворіжжя та робітничого класу.

Мета дослідження – на основі джерел та літератури дослідити особливості та специфічні риси участі робітників Криворіжжя в революційних подіях 1905-1907 років у Російській імперії.

Історіографічний огляд. Можемо констатувати, що на сьогодні на жаль дана проблема не займає чільне місце в роботах вітчизняних професіональних істориків-дослідників, що зумовлює як на нашу думку певного роду пробіли, і викликає потребу у подальшому вивченні.